

JURIDISKA FAKULTETEN

vid Lunds universitet

Isabella Wernersson Lindkvist

Framtidens förverkande

– Utforskar nytt förslag och dess effekter på
rättssäkerheten

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Karol Nowak

Termin: VT24

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Perspektiv, teori och metod	6
1.5 Material	8
1.6 Forskningsläge	8
1.7 Disposition	9
2 HISTORIK M.M.....	10
2.1 Kort om organiserad brottslighet och brottslig verksamhet.....	10
2.2 Översikt av förverkandelagstiftningens utveckling	10
3 DEN NUVARANDE FÖRVERKANDELAGSTIFTNINGEN....	13
3.1 Förverkande enligt brottsbalken.....	13
3.2 Särskilt om utvidgat förverkande	14
4 EN NY FÖRVERKANDELAGSTIFTNING	16
4.1 Förslag om en ny förverkandeform	16
4.2 Närmare om självständigt förverkande	16
4.3 Synpunkter på förslaget om självständigt förverkande.....	18
4.3.1 Reservation mot förslaget.....	18
4.3.2 Lagrådets yttrande.....	19
4.3.3 Urval av Remissvar	19
5 ANALYS	22
5.1 Inledning.....	22
5.2 Förverkandelagstiftningens utveckling och skillnader mellan utvidgat och självständigt förverkande	22
5.3 Självständigt förverkande och rättssäkerhet	23

6	SLUTSATS OCH AVSLUTANDE KOMMENTAR	27
	KÄLLFÖRTECKNING	28

Summary

This essay deals with the development of Swedish confiscation legislation, with a particular focus on the transition from traditional forfeiture to extended forfeiture and the proposal for independent forfeiture. Forfeiture means that the state takes criminal gains from criminals. The extended forfeiture, introduced in 2008, allows for the seizure of property likely to be derived from criminal activity without having to prove a direct link to a specific offence. To further enhance the fight against economic crime, new legislation on autonomous independent forfeiture is now proposed. This means that the state can seize property based on an overall assessment of its origin and the owner's financial situation, without the need to prove a specific offence. Critics point out that this can challenge legal certainty through lower standards of proof and the risk of arbitrary decisions. This essay analyses these aspects and proposes measures to balance effective law enforcement with legal certainty and proportionality.

Sammanfattning

Uppsatsen behandlar utvecklingen av svensk förverkandelagstiftning, med särskilt fokus på övergången från traditionellt förverkande till utvidgat och förslaget om självständigt förverkande. Förverkande innebär att staten tar brottsvinster från kriminella. Det utvidgade förverkandet, infört 2008, möjliggör att beslagta egendom som sannolikt härrör från brottslig verksamhet utan att behöva bevisa en direkt koppling till ett specifikt brott. För att ytterligare effektivisera kampen mot ekonomisk brottslighet föreslås nu en ny lagstiftning om självständigt förverkande. Detta innebär att staten kan beslagta egendom baserat på en övergripande bedömning av dess ursprung och ägarens ekonomiska situation, utan krav på bevisning av ett specifikt brott. Kritiker pekar på att detta kan utmana rättssäkerheten genom lägre beviskrav och risk för godtyckliga beslut. Uppsatsen analyserar dessa aspekter och föreslår åtgärder för att balansera effektiv brottsbekämpning med rättssäkerhet och proportionalitet.

Förkortningar

Art.	Artikel
Brå	Brottsförebyggande rådet
EU	Europeiska unionen
Prop.	Proposition
SOU	Statens offentliga utredningar

1 Inledning

1.1 Bakgrund

År 2008 introducerade Brå ett samlingsbegrepp för statliga insatser mot pengar som härrör från kriminell verksamhet, vilket kom att kallas "tillgångsinriktad brottsbekämpning".¹ För tillgång avses det i brottsbalken nämnda begreppet utbyte av brott, som refererar till vinster som erhålls från kriminell verksamhet. Ekobrottsmyndigheten definierar utbyte av brott bland annat som förverkande och utvidgat förverkande.² Tillgångsinriktad brottsbekämpning är en stor del i en nu antagen nationell strategi mot organiserad brottslighet. I skrivelsen kallad *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet* framhåller regeringen betydelsen att kriminella inte får behålla vinster som genereras av brottslighet. Dock tar myndigheter inom EU endast en liten del av de vinster som genereras av brottslighet – mindre än två procent enligt uppskattningar av Europol.³ För att öka effektiviteten av återtagande av brottsvinster föreslås en ny förverkandelagstiftning. Lagstiftningen syftar till att skapa klarare och enklare bestämmelser för myndigheterna att tillämpa, vilket förväntas förbättra möjligheterna att utkräva tillgångar med brottsligt ursprung. Den nya förverkandeformen kallad självständigt förverkande⁴ föreslås innefatta en ny form av förverkande där egendom kan tas ifrån individer som inte kan förklara hur de på laglig väg skulle ha medel att förvärva en viss egendom, så kallade oförklarade tillgångar. Denna form av förverkande är ett exempel på tillgångsinriktad brottsbekämpning, där fokus ligger på tillgångar som har sitt ursprung i brottslig verksamhet snarare än enskilda begångna brott.⁵

---

¹ Se Brå, Gå på pengarna (Rapport 2014:10) s. 8.

² Ibid s. 8.

³ Se skr. 2023/24:67 s. 25 f.

⁴ Se avsnitt 4.1.

⁵ Se skr. 2023/24:67 s. 25 f.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att utforska utvecklingen och de nuvarande formerna av i förverkandelagstiftningen i Sverige, med särskilt fokus på övergången från traditionellt förverkande till införandet av utvidgat och självständigt förverkande. Uppsatsen syftar även till att analysera hur dessa förverkandeformer uppfyller kraven på rättssäkerhet och identifiera eventuella konsekvenser av den föreslagna förverkandeformen.

För att uppfylla syftet med uppsatsen har följande frågeställningar formulerats:

- Hur har förverkandelagstiftningen i Sverige förändrats över tiden, särskilt med införandet av utvidgat förverkande?
- Vilka är de huvudsakliga skillnaderna mellan utvidgat förverkande och självständigt förverkande i termer av beviskrav och krav på koppling till specifika brott?
- Hur förhåller sig förslaget om självständigt förverkande till kravet på rättssäkerhet?

1.3 Avgränsningar

I denna uppsats avgränsas studien till att inte behandla hur förverkandebestämmelserna i specialstraffrätten ibland tillåter förverkande under andra omständigheter eller mot andra personer än de som specificeras i brottsbalken. Trots att brottsbalkens regler kan bidra med tolkningsstöd till specialstraffrättsliga regler,⁶ utelämnas de från denna analys. Vidare behandlas inte heller förverkande riktat mot personer som innehar egendom i ett senare led, så kallad sekundär innehavare och personkretsen av förverkande, eftersom detta inte ligger inom ramen för uppsatsens syfte. Diskussioner kring befintliga möjligheter till förverkande utan en fällande brottmålsdom, enligt 36 kap. 14 § brottsbalken, som ofta tillämpas vid

---

⁶ Se SOU 2021:100 s. 216.

omständigheter där den misstänkte har avlidit eller när åtalsunderlåtelse föreligger, inkluderas inte heller. På grund av begränsningar i tid och omfattning adresseras inte frågor kring huruvida förundersökningsreglerna är lämpliga för utredningar om utvidgat förverkande eller om förverkandelagstiftningens inflytande på användningen av tvångsmedel.

Att utreda hur de olika förverkandeformerna praktiskt tillämpas, inklusive den potentiella tillämpningen av en ny förverkandeform enligt svensk lagstiftning, hade varit relevant för uppsatsen. Däremot behandlas det inte med anledning av att det ännu inte presenterats någon proposition om självständigt förverkande, vilket innebär att det är okänt hur lagstiftningen kommer att utformas. Det hade även varit önskvärt med en djupgående utredning av EU:s direktiv inom förverkandeområdet, dock har detta med hänvisning till tids- och utrymmesbegränsningarna visat sig vara för omfattande för att inkluderas i denna uppsats. Likaså har internationella jämförelser med andra länders förverkandelagstiftning utelämnats av samma skäl. Vidare hade en utforskning av hur rättssäkerheten balanseras mot brottsbekämpningens effektivitet i samband med utvidgat förverkande varit värdefull, men ingen tillräcklig rapport inom området har funnits som stöder sådana antaganden, vilket har begränsat behandlingen av denna aspekt i uppsatsen.

1.4 Perspektiv, teori och metod

Att välja perspektiv för en rättsvetenskaplig uppsats handlar om att definiera en angreppsvinkel baserat på författarens egna synsätt. Genom att tillämpa ett specifikt perspektiv kan innehållet i uppsatsen kopplas till dess slutsatser. Detta hjälper till att tolka, förklara och bedöma de insikter som framkommer i den analytiska delen av arbetet. Således är det möjligt att utföra en diskussion och analys av uppsatsens syfte och de ställda frågeställningarna,⁷ utifrån det valda perspektivet.⁸ I den här uppsatsen används ett

---

⁷ Se avsnitt 1.2.

⁸ Se Olsen s. 108.

rättsutvecklingsperspektiv samt ett kritiskt perspektiv för att undersöka, avgränsa och granska det relevanta materialet.

För att utreda hur förslaget om självständigt förverkande förhåller sig till kravet på rättssäkerhet behöver rättssäkerhetsbegreppet förstås. Wennerström argumenterar att begreppet rättssäkerhet kan tolkas på olika sätt. I dess mest grundläggande form avser rättssäkerheten förutsebarheten i statliga ingrepp, ofta kallad formell rättssäkerhet. Denna dimension av rättssäkerheten kan dock också utvidgas till att omfatta etiska begränsningar av statens makt, vilket refereras till som materiell rättssäkerhet. Enligt Wennerström innebär rättssäkerhet, åtminstone inom svensk kontext, "förutsebarhet i rättsliga angelägenheter".⁹ Likaså framställer Ehrenkrona rättssäkerhetsbegreppet som komplex och tolkningsbar i sin användning. Ehrenkrona har identifierat att rättssäkerhet ofta används för att framhäva eller kritisera specifika reformer, vilket resulterar i att begreppet kan ses som både skyddande och begränsande beroende på perspektivet. För Ehrenkrona är möjligheten för individen att förutse och förstå lagar som påverkar dem centralt för rättssäkerheten, med inslag av legalitets- och proportionalitetsprinciperna som säkerställer att lagar är väldefinierade och rimligt tillämpade.¹⁰ Till skillnad från Ehrenkrona anser Wennerström inte att legalitetsprincipen som en del av rättssäkerhetsbegreppet utan snarare som en del av rättstryggheten, som i sin tur är en komponent i en rättsstat.¹¹ Wennerström och Ehrenkrona tolkar begreppet rättssäkerhet brett, och i denna uppsats kommer analysen av hur självständigt förverkande relaterar till rättssäkerhetskravet att ske inom denna tolknings ramverk.

För att objektivt och opartiskt analysera och förstå den gällande rätten har en rättsdogmatisk metod använts. Denna metod är särskilt användbar för att besvara uppsatsens frågeställningar genom att använda relevanta rättskällor, såsom lagtext, förarbeten, praxis och doktrin.¹² Den analytiska delen av uppsatsen fokuserar på att besvara de specifika frågeställningarna och att

---

⁹ Se Wennerström s. 29 f.

¹⁰ Se Ehrenkrona s. 38 ff.

¹¹ Se Wennerström s. 29 f.

¹² Se Kleineman s. 21.

analysera den aktuella rättens tillämpning. En rättsdogmatisk analys har genomförts, med syfte att klargöra och förstå det rättsliga läget samt att identifiera och lösa problem när rättsläget är oklart. Det är avgörande att skilja mellan att beskriva det nuvarande rättsläget och att föreslå lösningar på rättsproblem som ännu inte har fastställda svar. Ett kritiskt perspektiv har antagits för att granska och utvärdera rättens tillämpning och effektivitet, vilket gör en kritiskt inriktad rättsdogmatisk metod mycket lämplig.¹³ Denna metod gör det möjligt att inte bara fastställa hur rättsläget ser ut, utan också att genomföra en djupgående granskning av den gällande rättens principer och dess praktiska implikationer.

1.5 Material

I uppsatsen används material som syftar till att utveckla en underbyggd och kritisk analys gällande utvecklingen av de för uppsatsen relevanta förverkandeformerna och att ge svar på de frågeställningar som uppsatsen behandlar. Källor som används är SOU och propositioner, mest centralt för uppsatsen och för att förstå bakgrunden och motivationen bakom den föreslagna förverkandeformen är SOU 2021:100. Exempel på propositioner som används är prop. 2007/08:68 och prop. 2015/16:155 för att undersöka införandet av utvidgat förverkande. I uppsatsen behandlas litteratur restriktivt med anledning av att den nya förverkandeform som utreds är under betänkande och därmed saknas djupgående litteratur. Däremot har litteratur i form av kommentarer och remissyttranden använts för att tillföra tolkning av lagtext och diskussion kring införandet av den nya förverkandeformen. Valet av remissyttranden som presenteras i uppsatsen har gjorts utifrån deras centrala betydelse för analysen och diskussionen i arbetet. Slutligen tillförs information från Brå med definitioner av organiserad brottslighet och brottslig verksamhet, vilka är betydande för bakgrunden till uppsatsen.

1.6 Forskningsläge

---

¹³ Se Kleineman s. 36.

Tidigare har frågor om förverkande behandlats sparsamt i nordisk doktrin.¹⁴ Under senare år har forskningen kring förverkande, och särskilt det utvidgade förverkandet, blivit mer omfattande, delvis till följd av EU-direktiv och ett ökat politiskt intresse för organiserad brottslighet. I Sverige har forskningen om utvidgat förverkande främst uppkommit genom SOU:er och regeringspropositioner. Brå har också publicerat rapporter¹⁵ som behandlar tillgångsinriktad brottsbekämpning, inklusive metoder för mätning av dess effektivitet. Dock har denna forskning bedömts som otillräcklig för att kunna ligga till grund för antaganden i denna uppsats. När det gäller självständigt förverkande har ingen forskning av relevans för denna uppsats hittats utöver det som presenteras i SOU 2021:100. Dessutom har i efterforskning av material funnits att tidigare akademiska uppsatser har författats om utvidgat förverkande.¹⁶

1.7 Disposition

Avsnitt 2 behandlar huvudsakligen bakgrunden till utvidgat förverkande. Inledningsvis beskrivs bakgrunden till införandet av utvidgat förverkande genom en genomgång av de steg som lett fram till de nuvarande regleringarna. Nästkommande avsnitt, avsnitt 3, tar upp utvidgat förverkande enligt nuvarande lagstiftning, inklusive definition och syfte. I avsnitt 4 presenteras förslaget om självständigt förverkande, och de huvudsakliga skillnaderna mellan de två förverkandeformerna belyses. Avsnitt 4.2 innehåller en redogörelse över föreslaget beviskrav för självständigt förverkande, medan avsnitt 4.3 innehåller kritik mot förslaget om självständigt förverkande. Uppsatsen avslutas med ett analytiskt kapitel i avsnitt 5 där frågeställningarna behandlas för att bland annat utreda de potentiella konsekvenserna av det nya förslaget och hur det förhåller sig till kravet på rättssäkerhet.

---

¹⁴ Se Almkvist s. 27.

¹⁵ Se till exempel Brå, Gå på pengarna (Rapport 2014:10).

¹⁶ Se till exempel Isaksson, Utvidgat förverkande ur ett rättssäkerhetsperspektiv, vidare Andsberg, Utvidgat förverkande & Europadomstolen – En autonom tolkning.

2 Historik m.m.

2.1 Kort om organiserad brottslighet och brottslig verksamhet

Internationellt samarbete genom EU och FN har etablerat en enhetlig definition av organiserad brottslighet. Detta inkluderar EU:s gemensamma åtgärd från 1998 och FN:s konvention från 2000, som båda syftar till att kriminalisera deltagande i kriminella organisationer. Dessa rättsinstrument definierar organiserad brottslighet som samverkan mellan mer än två personer i strukturerade grupper för att begå allvarliga brott för ekonomisk vinning.¹⁷ Organiserad brottslighet är av Brå delvis definierat som nätbaserad vinstinriktad brottslig verksamhet i projektform.¹⁸ Det är vidare brottslig verksamhet som är relevant för utarbetningen av denna uppsats.

2.2 Översikt av förverkandelagstiftningens utveckling

Den nuvarande svenska förverkanderegleringen infördes 1968 genom en reform av delar av 36 kap. brottsbalken. Regler om förverkande har genomgått flera förändringar sedan de överfördes från äldre lagstiftning till brottsbalken. År 1986 fick 36 kap. brottsbalken sin huvudsakliga nuvarande form efter en omfattande revision. Förverkandereglerna ändrades igen 1987 och har fortsatt justerats genom åren. År 2005 utvidgades tillämpningen av förverkandereglerna till att inkludera brott mot specialstraffrättsliga författningar, och 2008 infördes regler om utvidgat förverkande, vilket utökades ytterligare 2016. Ingen mer omfattande översyn av förverkanderegleringen har dock genomförts sedan dess. Förverkanderegler

---

¹⁷ Se Ds 2010:25 s. 19 f.

¹⁸ Se Brå, Organiserad brottslighet.

finns också inom specialstraffrätten, till exempel i lagen om straff för smuggling och narkotikastrafflagen.¹⁹

Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor antog den 24 februari 2005 rambeslut 2005/212/RIF om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom från brott. Huvuddelen av de lagändringar som krävdes för att genomföra rambeslutet ikraftträdde den 1 juli 2005.²⁰

Artikel 3 i rambeslutet behandlades inte i den antagna propositionen. Denna artikel innebär en skyldighet att vidta åtgärder för att kunna förverka egendom från personer som dömts för vissa allvarliga brott, även om egendomen inte är kopplad till det aktuella brottet. I stället bereddes frågan inom Regeringskansliet, och hos Justitiedepartementet utarbetades departementspromemorian DS 2006:17. Rambeslutets artikel 3 kom till stånd genom prop. 2007/08:68 och en ny bestämmelse om utvidgat förverkande tillkom i 36 kap. 1 b § brottsbalken.²¹

I april 2014 antogs även Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/42/EU om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i EU. Enligt direktivet ska begreppet vinning omfatta egendom som har omvandlats eller blandats med annan egendom. Innebörden av direktivet är bland annat att bestämmelserna om utvidgat förverkande ska harmoniseras ytterligare.²² Sverige genomförde direktivet genom lagändringar år 2016.²³ Till följd av direktivet infördes bland annat ett utökat tillämpningsområde för utvidgat förverkande i 36 kap. 1 b § brottsbalken.²⁴

---

¹⁹ Se SOU 2021:100 s. 216 & Johannisson, Brottsbalk (1962:700) kommentaren till 36 kap. Om förverkande av egendom, företagsbot och annan särskild rättsverkan, Karnov (JUNO).

²⁰ Se SFS 2005:283.

²¹ Se prop. 2007/08:68 s. 1 & 35. För lagändringen se SFS 2008:370.

²² Se SOU 2021:100 s. 290 f.

²³ Se prop. 2015/16:155 och SFS 2016:486.

²⁴ Se SOU 2021:100 s. 291 och däri angiven prop. 2015/16:155 s. 39 f.

Europaparlamentet och rådet antog i april 2024 direktiv 2024/1260 om återvinning av tillgångar och förverkande. Efter att ha utvärderat tidigare direktiv konstaterade Europaparlamentet att de befintliga reglerna inte uppnått de önskade resultaten när det gäller att frånta brottsvinster.²⁵

Artikel 16 i det nya direktivet inför en ny typ av förverkande för oförklarad förmögenhet kopplad till brottslighet. Till skillnad från utvidgat förverkande, är beviskraven här lägre och det räcker att egendomen antas härröra från brottslig verksamhet, baserat på personens kopplingar. Förverkande kan ske om egendomens värde avsevärt överstiger laglig förvärvsinkomst och egendomen sannolikt har ett brottsligt ursprung.²⁶

---

²⁵ Direktiv 2024/1260 p. 6.

²⁶ Jfr. direktiv 2024/1260 art. 16 och direktiv 2014/42/EU art. 5.

3 Den nuvarande förverkandelagstiftningen

3.1 Förverkande enligt brottsbalken

Förverkande är enligt 1 kap. 8 § brottsbalken en särskild rättsverkan, närmare sagt är det en författningsreglerad följd av brott som inte är en brottspåföljd.²⁷ Förverkande kan ske genom sakförverkande eller värdeförverkande. Sakförverkande innebär att ägaren eller rättighetsinnehavaren förlorar sin rätt till en viss egendom. Vid värdeförverkande avser förverkandet värdet av den aktuella egendomen, vilket innebär att den enskilde åläggs att betala ett angivet belopp.²⁸ De grundläggande reglerna om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken. Där regleras bland annat under vilka förutsättningar förverkande får beslutas och mot vem talan om förverkande kan föras. Brottsbalkens regler om förverkande gäller i viss utsträckning även inom specialstraffrätten. Det finns regler om förverkande som inom sina områden kompletterar eller helt eller delvis ersätter brottsbalkens bestämmelser.²⁹

Enligt 36 kap. 1 § brottsbalken ska utbyte av enskilt brott förverkas, såvida det inte är uppenbart oskäligt. För förverkande enligt 1 § krävs full bevisning att utbytet härrör från det förverkandeutlösande brottet som en person döms för. Detta inkluderar både konkret egendom som någon har fått genom brott och det uppskattade värdet av det som erhållits. Förverkande kan alltså ske av en viss egendom, sakförverkande, eller ett visst värde, värdeförverkande, eller som en kombination av egendom och värde. Av 36 kap. 1 c § brottsbalken följer att det även innefattar egendom som ersätter utbytet, dess avkastning och avkastningen av den ersättande egendomen.³⁰ Till skillnad från 1 § finns en bestämmelse i 1 b § som tar sikte på förverkande av utbyte av brottslig

---

²⁷ Se Dir. 2020:66 och 1 kap. 3 § brottsbalken.

²⁸ SOU 2021:100 s. 215 f.

²⁹ Ibid s. 216.

³⁰ Ibid s. 216 ff.

verksamhet. Ett sådant förverkande tillkom år 2008, reglerat i 36 kap. 1 b §, och kallas utvidgat förverkande.³¹

3.2 Särskilt om utvidgat förverkande

Införandet av bestämmelsen om utvidgat förverkande i 36 kap. 1 b § brottsbalken föregås av artikel 3 i rambeslut 2005/212/RIF antaget av Europeiska unionens råd. Rambeslutet var av minimikaraktär, vilket innebar att medlemsstaterna skulle införa regler som möjliggör förverkande av en persons egendom även om den inte kan kopplas direkt till ett specifikt brott. Syftet med artikel 3 var att bekämpa ekonomiska vinster från organiserad brottslighet. I proposition 2007/08:68, där genomförandet av artikel 3 om utvidgat förverkande behandlades, betonades vikten av proportionalitet. Regeringen framhöll att regleringen måste upprätthålla höga krav på förutsebarhet och rättssäkerhet samt ge utrymme för proportionalitetsövertväganden.³²

Som tidigare nämnt utökades möjligheterna till utvidgat förverkande genom en ny proposition år 2016.³³ För att den svenska bestämmelsen om utvidgat förverkande i 36 kap. 1 b § brottsbalken skulle överensstämma med EU:s direktiv 2014/42/EU, som innehöll minimikrav, krävdes vissa lagändringar. I propositionen bakom utvidgat förverkande ansåg regeringen att utvidgat förverkande är en ingripande åtgärd, och att ytterligare utökade möjligheter till förverkande, utöver minimikraven, skulle vara ett alltför stort ingrepp.³⁴

I den nu gällande ordalydelsen till bestämmelsen framgår möjligheten att förverka egendom “om det framstår klart mera sannolikt att den utgör utbyte av brottslig verksamhet än så inte är fallet”.³⁵ Därmed behöver inte åklagaren styrka att egendomen som ska förverkas kan knytas till ett visst konkret brott. Åklagaren behöver inte heller bevisa att den förverkande riktas mot kände till

---

³¹ Se Johannisson, Brottsbalk (1962:700) kommentaren till 36 kap. 1 b §, Karnov (JUNO) och Prop. 2015/16:155 s. 14.

³² Se SOU 2015:67 s. 34 f.

³³ Se Prop. 2015/16:155 s. 19.

³⁴ Se Prop. 2015/16:155 s. 29.

³⁵ Se ordalydelsen i 36 kap. 1 b § 1 st. brottsbalken.

den brottsliga verksamheten som genererat utbytet. Detta gäller särskilt för brott som har ett föreskrivet straff på fyra år eller mer, under förutsättning att brottet har utövats i organiserad form.³⁶ För utvidgat förverkande krävs att utbytet härrör från brottslig verksamhet, utan att kopplas till ett visst brott. Inte heller krävs fullständig bevisning, utan det är tillräckligt att det framstår som klart mer sannolikt att egendomen kommer från brottslig verksamhet.³⁷ Senare har klargjorts i Högsta domstolens avgörande NJA 2021 s. 263 att vid tiden för ingripande ska egendomen normalt kunna identifieras och knytas till gärningspersonen. Mellan förverkande enligt 1 § och utvidgat förverkande enligt 1 b § föreligger ett subsidiärt förhållande. Om utbytet kan kopplas till det förverkandeutlösande brottet så aktualiseras förverkande enligt 1 §.³⁸

---

³⁶ Se Jareborg & Zila s. 59.

³⁷ Se Johannisson, Brottsbalk (1962:700) kommentaren till 36 kap. 1 b §, Karnov (JUNO) och Prop. 2015/16:155 s. 14.

³⁸ Se Prop. 2007/08:68 s. 95.

4 En ny förverkandelagstiftning

4.1 Förslag om en ny förverkandeform

Den 17 juni 2020 fattade regeringen beslut om att genomföra en utredning för att revidera bestämmelserna om förverkande i 36 kap. brottsbalken samt andra tillämpliga lagar. Syftet med detta direktiv³⁹ var att skapa mer effektiva metoder för att ta brottsvinster från kriminella. Utredningen kom att kallas 2020 års förverkandeutredning, vars uppdrag var att utreda om förverkandelagstiftningen är effektiv, ändamålsenlig, modernt utformad och anpassad till Sveriges EU- och internationella åtaganden. Ett moment i uppdraget bestod i att bedöma om möjligheterna till förverkande utan fällande dom bör utvidgas eller om det finns behov av andra förverkandemöjligheter, samt lämna förslag som utökar dessa möjligheter.⁴⁰

Av 2020 års förverkandeutredning föreslås en ny förverkandeform kallad självständigt förverkande. De föreslagna reglerna om självständigt förverkande tillåter förverkande av egendom som kan kopplas till brottslig verksamhet utan att behöva bevisa att ett specifikt brott har begåtts. Denna förverkandeform bygger på en övergripande bedömning av omständigheterna kring egendomen, personens ekonomiska situation samt andra relevanta faktorer.⁴¹ Vad gäller begreppet brottslig verksamhet föreslås det att tolkas brett och innefatta brottslig aktivitet i någon form, på liknande sätt som begreppet används i nuvarande 36 kap. 1 b § brottsbalken.⁴²

4.2 Närmare om självständigt förverkande

Självständigt förverkande skiljer sig från andra former av förverkande med kopplingen till brott. Den grundläggande bestämmelsen om förverkande av utbyte i 36 kap. 1 § brottsbalken är begränsad genom att förverkande kopplas direkt till förekomsten av ett brott. Utvidgat förverkande enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken, möjliggör förverkande av viss egendom även om den inte är

---

³⁹ Dir. 2020:66.

⁴⁰ Se Dir. 2020:66 s. 1 f.

⁴¹ Se SOU 2021:100 s. 27.

⁴² Se SOU 2021:100 s. 529.

direkt kopplad till ett specifikt brott. Detta förutsätter att en person har blivit dömd för ett brott som kan ge utbyte och att brottet antingen anses vara av viss svårighetsgrad eller förekommer i en förteckning över vissa brottstyper. Således har lagstiftaren med utvidgat förverkande minskat behovet av att knyta förverkandet till ett konkret brott, och självständigt förverkande tar ytterligare ett steg bort från denna koppling.⁴³

I utredningen om olika former av förverkande skiljer sig metoderna beroende på vilken typ av förverkande som används. För utredning om ordinarie förverkande är utgångspunkten förekomsten av konkret brott, därefter uppkommer frågan om eventuella utbyten kan kopplas direkt till brottet. Det utvidgade förverkandet har sin utgångspunkt i själva egendomen. Man undersöker om egendomen kan bevisas härröra från brottslig verksamhet, oberoende av koppling till specifika brott. Självständigt förverkande utgår från att en egendom har påträffats och utifrån det undersöker om den kan kopplas till brottslig verksamhet, utan krav på att specifika brott eller bevisa en direkt koppling till sådana.⁴⁴

Likt vid införandet av ökade möjligheter till utvidgat förverkande⁴⁵ diskuteras proportionalitetsprincipen i samband med införandet av självständigt förverkande av brottsvinster i svensk rätt. 2020 års förverkandeutredning framhåller att proportionalitet anses upprätthållas genom att självständigt förverkande kräver bevis för att egendomen härrör från brottslig verksamhet. En sådan bedömning baseras på att det är motiverat av det allmänna intresset av att gärningspersoner inte ska gynnas av brottsvinster. Därtill uttrycks att regleringen om självständigt förverkande måste lämnas utrymme till proportionalitetsöverväganden, särskilt eftersom egendomsförverkande kan innebära ett ingrepp i enskildas äganderätt.⁴⁶ Den nya formen för förverkande innebär att det inte längre är ett krav att egendom måste vara direkt kopplad till ett konkret brott eller, för utvidgat förverkande, brottslig verksamhet. Detta avviker från den nuvarande lagstiftningen som

---

⁴³ Se SOU 2021:100 s. 310.

⁴⁴ Ibid s. 319.

⁴⁵ Se avsnitt 3.2.

⁴⁶ Se SOU 2021:100 s. 312 f.

kräver sådana specifika kopplingar. På grund av att kopplingen till ett begånget brott inte är nödvändigt, betraktas förverkandet inte längre strikt som en särskild rättsverkan av brott. Även om rekvisiten för självständigt förverkande utgör en sådan avvikelse, anses det av 2020 års förverkandeutredning förenligt med brottsbalkens systematik, på grund av dess nära samband med brottslig verksamhet.⁴⁷ Däremot innebär avsaknaden av koppling till brott att självständigt förverkande inte anses vara en särskild rättsverkan enligt 1 kap. 8 § brottsbalken, vilket medför att preskriptionsreglerna i 35 kap. brottsbalken inte är tillämpliga på denna förverkandeform.⁴⁸

Beviskravet för självständigt förverkande föreslås motsvara det vanliga beviskravet i tvistemål. För att uppfylla detta krävs en sambandsbedömning, liknande den som används vid utvidgat förverkande. Åklagaren ska kunna styrka att egendomen sannolikt härrör från en obestämd brottslig verksamhet. Detta kräver att åklagaren presenterar tillräckliga indicier och omständigheter som, i ljuset av förverkandesvarandens inkomster och levnadsomständigheter, starkt tyder på att egendomen är ett resultat av brottslig verksamhet. Det innebär att egendomens värde och förvärvandesvarandens ekonomiska situation noggrant granskas för att bedöma om det är rimligt att egendomen har förvärvats på laglig väg.⁴⁹

4.3 Synpunkter på förslaget om självständigt förverkande

4.3.1 Reservation mot förslaget

Hovrättsrådet Roos har reserverat sig mot förslaget om självständigt förverkande av brottsvinster. Roos anser att det är viktigt att ha en väl fungerande reglering som möjliggör förverkande av brottsvinster, men hon ifrågasätter om det föreslagna självständiga förverkandet är förenligt med

---

⁴⁷ Se SOU 2021:100 s. 313 f.

⁴⁸ Ibid s. 319.

⁴⁹ Ibid s. 529.

grundläggande rättssäkerhetsgarantier och trovärdigheten i det svenska rättssystemet. Roos påpekar att brott består av gärningar som är belagda med straff, och förverkande av brottsvinster sker som en särskild rättsverkan av ett styrkt brott. Hon anser att förslaget om självständigt förverkande, som bygger på egendomens misstänkta brottsliga ursprung snarare än en konkret brottslig gärning.⁵⁰

Att förslaget om självständigt förverkande innebär att egendom kan förverkas utan att något konkret brott bevisas, och att beviskravet är lägre än vad som krävs för en fällande dom i brottmål, anser Roos skapar osäkerhet och problem med att på ett trovärdigt sätt bevisa att egendomen härrör från brottslig verksamhet, särskilt när det inte kan fastställas vilken typ av brottslighet som ligger bakom.⁵¹

4.3.2 Lagrådets yttrande

Lagrådet motsätter sig inte införandet av självständigt förverkande men understryker vikten av att dess utformning säkerställer rättssäkerhet. Särskilt uttrycker Lagrådet tveksamhet gällande beviskravet “att det är mer sannolikt att egendomen är brottslig än inte”, detsamma som används för utvidgat förverkande innebär en risk för felaktiga domslut. Det beviskrav som anges i lagrådsremissen avviker från det starkare beviskrav, “klart mer sannolikt” som föreslogs i betänkandet, för vilket Lagrådet stödjer införandet av det högre beviskravet förespråkar därmed förslaget om det högre ställda beviskravet. Lagrådet framhåller även vikten av att andra faktorer än bara ägandet av egendomen bör övervägas, som ekonomiska förhållanden och levnadssätt, för att styrka att egendomen är brottsligt förvärvat.⁵²

4.3.3 Urval av Remissvar

Sveriges Advokatsamfund

---

⁵⁰ Ibid, s. 615 f.

⁵¹ Se SOU 2021:100, s. 617.

⁵² Se Lagrådets yttrande över lagrådsremiss till Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 54 f.

I ett remissyttrande lämnar Sveriges Advokatsamfund flera invändningar mot förslaget om självständigt förverkande av brottsvinster. Advokatsamfundet uttrycker oro över att enskilda kan bli föremål för undersökningar gällande ekonomiska förhållanden utan misstanke om ett konkret brott. De påpekar att kravet för att inleda en utredning är lågt ställt och att utredningar kan initieras baserat på tips eller underrättelseinformation om viss egendom, vilket kan leda till att individer utsätts för så kallade "fishing expeditions".⁵³ Därtill anser Advokatsamfundet att det intrång förslaget medför att den enskilde inte motiveras av dess ändamål och att förslaget inte upprätthåller kraven på förutsebarhet och rättssäkerhet.⁵⁴

Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndigheten invänder mot utredningens förslag om beviskrav för självständigt förverkande. Utredningen föreslår att beviskravet i tvistemål, "styrkt eller visat", används, men Ekobrottsmyndigheten argumenterar för att detta kan vara olämpligt eftersom självständigt förverkande ofta hanteras i samband med brottmålsförhandlingar. De föreslår i stället att beviskraven "mer sannolikt" för utvidgat förverkande och "klart mer sannolikt" för självständigt förverkande används, vilket skulle vara mer i linje med straffrättens praxis. Myndigheten framhåller även fram att dagens teknologi ofta tillåter att egendomens ursprung enkelt kan spåras, vilket är en anledning till att ett högre beviskrav kan motiveras.⁵⁵

Sveriges Domareförbund

Sveriges Domareförbund anser att det är osäkert om självständigt förverkande är förenligt med förbudet om retroaktiv strafflag. Förbundet påpekar att egendom med bakgrund i brottslig verksamhet, som inte behöver knytas till ett visst brott, kan falla utanför förbudet i situationer där den brottsliga verksamheten har ägt rum före lagändringens ikraftträdande. Vidare påpekar

---

⁵³ Se Sveriges Advokatsamfund, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 1 f.

⁵⁴ Se Sveriges Advokatsamfund, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 3 f.

⁵⁵ Se Ekobrottsmyndigheten, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 3.

förbundet att självständigt förverkande inte omfattas av preskriptionsbestämmelserna i 35 kap. brottsbalken och föreslår att någon form av preskriptionsregel bör införas för att undvika orättvisa förverkanden av gamla brottsvinster.⁵⁶

Säkerhets och integritetsskyddsnämnden

Enligt Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden innebär förslaget om självständigt förverkande som en ny form av förverkande en risk för omotiverat intrång i enskildas integritet. Nämnden menar även att en bred tolkning av begreppet ”brottslig verksamhet” kan resultera i otydlighet och en rättsosäker tillämpning.⁵⁷ Dessutom påpekar nämnden att utredningen specificerar att myndigheterna inte ska kunna genomföra utredningar av enskilda på ett sätt som kan jämföras med så kallade ”fishing expeditions”. Det innebär att myndigheterna inte ska kunna påbörja en utredning genom att först söka efter tillgångar för att sedan undersöka om dessa är hänförliga till brottslig verksamhet. Trots detta uttrycker nämnden oro över att myndigheterna i praktiken kan komma att använda bestämmelsen på ett sådant sätt, särskilt med tanke på dess underliggande syfte och de låga krav som ställs för att inleda en utredning.⁵⁸

---

⁵⁶ Se Sveriges Domareförbund, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 1 f.

⁵⁷ Se Säkerhets och integritetsskyddsnämnden, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100) s. 1.

⁵⁸ Ibid, s. 2.

5 Analys

5.1 Inledning

Den föreslagna lagstiftningen om självständigt förverkande av brottsvinster representerar en betydande förändring i svensk straffrätt. Genom att tillåta staten att förverka utbyte av egendom eller värdet av en egendom utan att behöva bevisa att den är kopplad till specifika brott, utmanar denna lagstiftning traditionella rättssäkerhetsprinciper. Denna analys kommer att undersöka förslaget historiska kontext, de viktigaste lagändringarna och deras motiveringar. Vidare kommer analysen att kritiskt granska rättssäkerhetsaspekterna i förslaget och identifiera potentiella problem och lösningar. Syftet är att ge en omfattande översikt över hur förslaget om självständigt förverkande som ny förverkandeform kan påverka rättssystemet och individens rättigheter, samt att föreslå förbättringar för att säkerställa att lagstiftningen förblir rättssäker.

5.2 Förverkandelagstiftningens utveckling och skillnader mellan utvidgat och självständigt förverkande

Förverkandelagstiftningen i Sverige har genomgått en rad betydande förändringar, särskilt med införandet av utvidgat förverkande. Lagstiftningen om utvidgat förverkande infördes 2008 som ett led i att bekämpa organiserad brottslighet och ekonomiska vinster från brottslig verksamhet, inspirerat av EU:s rambeslut och senare direktiv. Införandet och den senare utvidgade möjligheten till utvidgat förverkande innebär att förverkande tillåts av egendom som sannolikt härrör från brottslig verksamhet, utan att behöva bevisa en direkt koppling till ett specifikt brott. Utvidgat förverkande har utgångspunkt i själva egendomen, vilket skiljer sig från den ordinarie förverkandeformen som kräver en koppling till ett specifikt brott. Den traditionella formen av förverkande innebär att staten endast kunde beslagta egendom som direkt kunde knytas till en brottslig handling. Enligt en sådan reglering blir tillämpningen av förverkande begränsat i sin effektivitet,

särskilt när det gäller att bekämpa organiserad brottslighet där tillgångarna ofta är svåra att spåra till enskilda brott. Genom införandet av utvidgat förverkande skulle det finnas förverkandelagstiftning som mer effektivt kan bekämpa organiserad brottslighet och försvåra för kriminella att behålla sina vinster. Däremot visades utvidgat förverkande på EU-nivå inte vara ett tillräckligt verktyg för brottsbekämpning, och ytterligare krav ställdes på förverkandelagstiftningen. År 2016 infördes ytterligare ändringar för att harmonisera de svenska reglerna med EU-direktiv, vilket innebar att det blev möjligt att beslagta tillgångar som omvandlats eller blandats med lagligt förvärvade tillgångar.

För utvidgat förverkande krävs att åklagaren visar att det är "klart mera sannolikt" att egendomen utgör utbyte av brottslig verksamhet än att den inte gör det (36 kap. 1 b § brottsbalken). Det är inte nödvändigt att koppla egendomen till ett specifikt brott, utan det räcker att egendomen kan kopplas till brottslig verksamhet. Däremot förutsätts att någon begått ett angivet allvarligt brott begåtts eller att brott har utövats i organiserad form. För självständigt förverkande föreslås beviskravet att ställas till vad som normalt tillämpas i tvistemål och för att uppfylla beviskravet måste åklagaren väga olika konkurrerande och mer eller mindre sannolika förklaringar till egendomens ursprung mot varandra. Till skillnad från utvidgat förverkande, kräver självständigt förverkande ingen direkt koppling till ett specifikt brott. Egendomen kan i stället förklaras förverkad på en övergripande bedömning av omständigheterna kring dess ursprung och ägarens ekonomiska situation. Precis som utvidgat förverkande föregås ett förslag om självständigt förverkande av internationella åtaganden och att skapa mer effektiva metoder att ta brottsvinster från kriminella, utan att behöva bevisa specifika brott.

5.3 Självständigt förverkande och rättssäkerhet

Rättssäkerhet är en grundläggande princip som säkerställer att lagstiftningen tillämpas rättvist och förutsägbart. Den föreslagna lagstiftningen om självständigt förverkande, med sitt lägre beviskrav, utgör en betydande utmaning för denna princip. Genom att tillåta förverkande utan att behöva

bevisa specifika brott, riskerar lagstiftningen att undergräva individens rättssäkerhet och skapa en miljö där godtyckliga beslut kan fattas.

Synpunkter som har lämnats på förslaget om självständigt förverkande belyser flera rättssäkerhetsproblem, främst gällande beviskravet.⁵⁹ Av utredningen framgår att en av de mest problematiska aspekterna med självständigt förverkande är det lägre beviskravet som tillämpas. Beviskravet, att det ska motsvara det vanliga beviskravet i tvistemål eller vara "mer sannolikt att egendomen är brottslig än inte" är betydligt lägre än vad som krävs för en fällande dom i brottmål. Hovrättsrådet Roos har uttryckt farhågor kring att beviskravet skapar osäkerhet och risk för felaktiga förverkanden, vilket kan underminera trovärdigheten i rättssystemet. Denna lägre tröskel kan potentiellt leda till missbruk och felaktiga beslut där oskyldiga individer kan förlora sina tillgångar baserat på indicier snarare än hårda bevis. Lagrådet delar denna oro och betonar vikten av att säkerställa rättssäkerhet genom att överväga andra faktorer som ekonomiska förhållanden och levnadssätt, samtidigt som de kritiserar det låga beviskravet. För att skydda rättssäkerheten bör lagstiftaren överväga att höja beviskraven eller införa ytterligare skyddsåtgärder som säkerställer att förverkande inte sker godtyckligt. Detta kan inkludera krav på att myndigheterna måste presentera starkare bevis för kopplingar mellan egendom och brottslig verksamhet, samt att de ekonomiska och personliga omständigheterna hos individen tas i beaktande på ett rättvist sätt.

Förslaget om självständigt förverkande öppnar för möjligheten att myndigheter kan initiera utredningar baserat på tips och underrättelseinformation, vilket kan leda till intrång i individers privatliv. Sveriges Advokatsamfund varnar för att detta kan leda till godtyckliga utredningar och intrång i privatlivet, vilket inte är förenligt med rättssäkerhetsprinciper. Denna aspekt är särskilt problematisk eftersom det kan innebära att individer blir föremål för omfattande ekonomiska granskningar utan konkreta misstankar om brott. Detta skapar en obalans mellan statens behov av att bekämpa brottslighet och individens rätt till

---

⁵⁹ Se avsnitt 4.3.

integritet och rättssäkerhet. En möjlig lösning för att hantera dessa integritetsfrågor kan vara att specificera striktare kriterier för när och hur myndigheter kan inleda utredningar om förverkande. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten uttrycker också oro för omotiverade intrång i integriteten och risken för att myndigheterna kan utföra ”fishing expeditions” utan konkreta brottsmisstankar. Det kan också vara lämpligt att införa mekanismer för att övervaka och begränsa användningen av underrättelseinformation, så att denna inte används som ett svepskäl för godtyckliga och oproportionerliga ingrepp i individers liv.

Ett annat centralt tema är proportionaliteten i lagstiftningen. Självständigt förverkande kan leda till att egendom beslagtogs utan att det står i proportion till den brottsliga verksamhetens omfattning eller allvar. Detta kan leda till orättvisa och oproportionerliga straff för individer, särskilt i fall där tillgångarna inte kan knytas direkt till allvarlig brottslighet. För att säkerställa proportionalitet bör lagstiftningen inkludera tydliga riktlinjer som definierar vilka typer av egendom som kan förverkas och under vilka omständigheter. Lagrådet föreslår att beviskravet höjs och att lagstiftningen tydligare bör definiera vilka typer av bevisning som är tillräckliga för att stödja ett förverkandebeslut. Det kan även vara nödvändigt att fastställa en övre gräns för värdet på den egendom som kan förverkas, samt att säkerställa att individens ekonomiska och sociala situation beaktas innan ett beslut om förverkande fattas.

En särskild problematik med självständigt förverkande är frågan om retroaktivitet och avsaknaden av preskriptionsbestämmelser. Sveriges Domareförbund pekar på risken för retroaktivitet och bristen på preskriptionsregler, vilket kan leda till orättvisa förverkanden av gamla brottsvinster. Detta kan leda till att tillgångar från mycket gamla brottsliga verksamheter kan förverkas, vilket skapar osäkerhet och rättslig otrygghet för individer. För att hantera dessa utmaningar bör lagstiftaren överväga att införa klara och tydliga preskriptionsregler för självständigt förverkande. Detta skulle säkerställa att endast egendom som är relaterad till nyligen begångna

brottsliga handlingar kan förverkas, vilket skyddar individer från att utsättas för retroaktiva åtgärder som kan vara svåra att försvara sig mot.

Den nya förverkandelagstiftningen kan ha potential att effektivisera bekämpningen av ekonomisk brottslighet, men den ställer samtidigt höga krav på att balansera effektivitet med rättssäkerhet och proportionalitet. Genom att höja beviskraven, begränsa myndigheternas möjligheter till godtyckliga utredningar, införa tydliga proportionalitetskriterier och säkerställa preskriptionsregler kan lagstiftningen utformas på ett sätt som skyddar individens rättigheter samtidigt som den upprätthåller statens förmåga att bekämpa brottslighet effektivt. Det krävs noggrant utformade regler som balanserar statens behov av att bekämpa brottslighet med individens rättigheter till rättssäkerhet, integritet och proportionalitet. Lagstiftaren bör därför överväga att höja beviskraven, införa striktare kriterier för utredningar, och säkerställa tydliga preskriptionsregler för att skydda mot godtyckliga och oproportionerliga förverkanden.

6 Slutsats och avslutande kommentar

Mot bakgrund av föregående avsnitt leder min analys till en slutsats att framtida förverkandelagstiftning bör sträva efter en balans där effektiva åtgärder mot brottslighet samexisterar med oinskränkt respekt för rättssäkerheten. Lagstiftningen bör inkludera skärpta beviskrav och tydliga begränsningar för statens ingripande, säkerställa att åtgärderna är proportionerliga och motiverade, och garantera att individers rättigheter är skyddade. Denna balans är avgörande för att upprätthålla allmänhetens förtroende för rättssystemet och säkerställa att lagstiftningen inte bara bekämpar brottslighet effektivt utan även bevarar rättssäkerhetens fundament.

Det återstår att se hur lagstiftningen slutligen kommer att utformas och vilka konsekvenser detta får för rättssäkerheten och effektiviteten i brottsbekämpningen.

Källförteckning

Källor

Tryckta källor

Offentligt tryck

Sverige

Utredningsbetänkanden

Ds 2006:17 Utvidgat förverkande m.m.

Ds 2010:25 Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet.

SOU 2015:67 För att brott inte ska löna sig.

SOU 2021:100 Ny förverkandelagstiftning.

Propositioner och regeringsskrivelser

Dir. 2020:66 Tilläggsdirektiv till 2020 års förverkande-utredning (Ju 2020:16).

Prop. 2007/08:68 Förverkande av utbyte av brottslig verksamhet.

Prop. 2015/16:155 Utökade möjligheter till förverkande.

Skr. 2023:24/67 Motståndskraft och handlingskraft - en nationell strategi mot organiserad brottslighet.

Europeiska unionen

Europeiska unionens råd

Rådets rambeslut av den 24 februari 2005 om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott, 2005/212/RIF.

Europaparlamentet

Europaparlamentet och rådets direktiv av den 3 april 2014 om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen, 2014/42/EU.

Europaparlamentet och rådets direktiv av den 24 april 2024 om återvinning av tillgångar och förverkande, 2024/1260.

Rättsfall m.m.

Sverige

Högsta domstolen

NJA 2021 s. 263

Övrigt

Brottsförebyggande rådet, 'Gå på pengarna', Rapport 2014:10, tillgängligt på <<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2014-05-21-ga-pa-pengarna.html>> (besökt 2024-05-20).

Brottsförebyggande rådet, 'Organiserad brottslighet'
<<https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/organiserad-brottslighet.html>> (besökt 2024-05-20).

Ekobrottsmyndigheten, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100), 2022-04-26, tillgängligt på <<https://www.regeringen.se/contentassets/474cac8446214eb09234011ae5397f41/ekobrottsmyndigheten.pdf>> (besökt 2024-05-20).

Johannisson, Sven, Brottsbalken (1962:700) 36 kap. 1 b §, Karnov (JUNO) (besökt 2024-05-19).

Johannisson, Sven, Brottsbalken (1962:700) 36 kap. Om förverkande av egendom, företagsbot och annan särskild rättsverkan, Karnov (JUNO) (besökt 2024-05-19).

Lagrådet, yttrande över lagrådsremiss till Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100), 2024-02-28, tillgängligt på <<https://www.lagradet.se/wp-content/uploads/2024/02/En-ny-forverkandelagstiftning.pdf>> (besökt 2024-05-19).

Sveriges Advokatsamfund, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100), 2022-04-27, tillgängligt på <<https://www.regeringen.se/contentassets/474cac8446214eb09234011ae5397f41/sveriges-advokatsamfund.pdf>> (besökt 2024-05-20).

Sveriges Domareförbund, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100), 2022-04-26, tillgängligt på <<https://www.regeringen.se/contentassets/474cac8446214eb09234011ae5397f41/sveriges-domareforbund.pdf>> (besökt 2024-05-20).

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, remissyttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100), 2022-03-23, Dnr 17-2022, tillgängligt på <<https://www.regeringen.se/contentassets/474cac8446214eb09234011ae5397f41/sakerhets--och-integritetsskyddsnamnden.pdf>> (besökt 2024-05-20).

Litteratur

Almkvist, Gustaf: Förverkande av egendom. 1 uppl., Uppsala 2014.

Andsberg, Adam: Utvidgat förverkande & Europadomstolen – En autonom tolkning. Kandidatuppsats, Lunds universitet, tillgängligt på <<https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8930619>> (besökt 2024-05-20).

Ehrenkrona, Carl Henrik: 'Rättssäkerhetsbegreppet och Europakonventionen.' SvJT 2007 s. 38-49.

Isaksson, Magnusson: Utvidgat förverkande ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Kandidatuppsats, Lunds universitet, tillgängligt på <<https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/4449768>> (besökt 2024-05-20).

Jareborg, Nils & Zila, Josef: Straffrättens påföljdslära. 7 uppl., Stockholm 2022.

Kleineman, Jan: 'Rättsdogmatisk metod', i Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), Juridisk metodlära, 2 uppl., Lund 2018.

Olsen, Lena: 'Rättsvetenskapliga perspektiv.' SvJT 2004 s. 108.

Wennerström, Erik: 'Rättstat och rättssäkerhet i EU.' SvJT 2007 s. 27-37.